

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szervezetének Hivatalos Közlönye Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59.
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, Megjelenik minden hó 1-én (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
negyedévre 15 L, egyes szám 5 L.

A mi küldöttközgyűlésünk

Románia szervezett vas- és fémmunkásai szeptember 15., 16. és 17-én megtartották V-ik küldöttközgyűlésüket Bukarestben, de egyúttal a szövetség fennállásának tízéves jubileumát is ünnepelték. Nem a polgári életből ismeretes ünnepség volt ez, hanem csak egy pillanatnyi pihenés, visszatekintés a múltra, hogy a multak tapasztalataiból erőt merítve, újult harci kedvvel indulhassanak a jövő küzdelmeibe.

Tízévi megállás nélküli harc! És nincs csüggedés, mert ha e harcok váltakozó eredményt mutatnak is, a főcél eléretett. *Áll a vas-, fém- és vegyipari munkások acélvára: a szövetség. És áll erősebben, mint bármikor a tíz év alatt!* Hiába döngötték kapuit, hiábavalók voltak a pergőtűszerű ostromok a reakció részéről, hiábavalónak bizonyult a szélső radikalizmus köppenyegebe bujt elemek minden árnykodása: a vár áll és bevehetetlen lesz a jövőben is. Erre biztosítékot nyújt az a hadsereg, amely eddig védte s az az igaz lélekből fakadó hitvallás, amely ezen a kongresszuson a szövetség mellett megnyilvánult. Büszke öntudat, acélos elszántság és akarat tükröződött vissza a küldöttek arcán. Ami bizonyosága és tanujele annak, hogy amint a tíz év megpróbáltatásai nem tántorították meg tagjainkat a szövetségbe vetett bizalmunkban és reményünkben, úgy a jövő küzdelmeit is vállalják. Vállalják, mert tudják, érzik, hogy ez az út az, amely a boldoguláshoz vezet a munkásságot s ez a szövetség az, amely védelmet nyújt a határtalan kizsákmányolás ellen.

Örvendetes jelenségeként kell megállapítanunk, hogy táborunkhoz mindig újabb és újabb tömegek csatlakoznak. Kereteink mindig szélesebb körre terjednek ki és ma már az ország minden részében vannak helyi csoportjaink. Erdély, Bánát, a Regátban és Bukovinában egyaránt. Igaz, bármennyire is szeretnénk volna regáti testvéreinket közelebb hozni, szervezeti életünkbe bekapcsolni — sajnos, ez a multban csak részben sikerült. Ma azonban már mindnyájan örömmel állapítjuk meg, hogy ők is jelentékeny részesei szövetségünk küzdelmeinek. Egy fronton, egy célért harcolunk s a harcokban egymást támogatjuk s az elért eredmények közös gyümölcsét képezik szövetségünknek. Jóban, rosszban egyaránt osztozkodunk. Az ő harcuk a miénk s a mi győzelmünk az övék is. Sajnos, hosszú évek sorozatos csalódásai kellek, amíg regáti elvtársaink végkép kiábrándultak a bolsevisták zavaros, soha be nem váltott ígéreteiből. Joggal kérdezhajuk: hol állnánk ma, ha a kiábrándulás hamarabb következett volna be? Mennyi sok szép eredménnyel volnánk gazdagabbak, de nemcsak a regáti elvtársaink, hanem Erdély, Bánát és Bukovina munkássága egyaránt. Mert közös erővel többet lehetett volna elérni, mint félerővel. Van egy közmondás: jobb később, mint soha. Tehát e helyről kiáltjuk: Előre, regáti testvérek, mi mellettetek vagyunk!

Küldöttközgyűlésünk jelentőségét, súlyát és tekintélyét nagyban emelte a külföldi testvérszövetségek vendégképviselete, ami egyúttal a nemzetközi együtartozandóságunknak is élő bizonyítékul szolgált. A német, osztrák, svéd, csehszlovák és a magyar szervezett munkások üdvözlését hozták a küldöttek ez a támogatásáról biztosították szövetségünket. A vasas internacionalé nevében Ilg titkár szaktárs táviratban üdvözölte a kongresszust.

Ugy érezzük, a munka, amit a kongresszus

végzett, méltó ahhoz a kerethez, amelyet a küldöttek betöltöttek. A küldöttek mindegyike átérzte hivatásának fontosságát és a határozatok hozatalánál szemelött tartották a tagok érdekeit, a szövetség jövőjét. Ennek tudatában az indulatok és kicsinyes személyeskedések fölé helyezkedve, tárgyilagos kritikával igyekeztek a közös ügynek szolgálni. És épen ez a tárgyilagosság, amellyel a felmerült kérdéseket tárgyalták, igazolása a hozzáértésnek és annak a kulturális munkának, amelyet szövetségünk és azok helyi szervezetei az elmúlt időben kifejtettek.

A kongresszus napirendi pontjainak tárgyalását a megértés szelleme kísérte. Így hozhatott a kongresszus olyan határozatokat, amelyek által a szövetség tagjainak úgy gazdasági, mint morális igényei kielégülést nyerhetnek a jövőben. Határozat hozott a sztrájkalap megteremtésére, amellyel a jövő bérharcai biztosabb alátámasztást nyernek. A „temetkezési alap“ elfogadásával egy újabb segélyezési ágazat létesült, ami szintén a szövetség tagjainak anyagi érdekeit szolgálja.

A racionalizálás, mint a mai gazdasági élet egyik legfontosabb problémája, szintén a legszélesebb körben nyert megvilágítást s amint a kongresszus tudósításában közölt határozati javaslatban látható, a javaslat rámutat azon módokra, amelyek alkalmazásával elviselhetővé válik a munkásság gazdasági helyzete, a racionalizálás, ellenére is. Ugyancsak sarkalatos pontját képezte a kongresszus tárgyalási menetének a munkás-törvényhozás kérdése is. Ezirányú követelését is határozati javaslatban fektette le a kongresszus.

Ezen fontos határozatok megtárgyalása és elfogadása után a szövetség V-ik küldöttgyűlése befejezést nyert. A szövetség tízéves határkövénél megállottunk egy pillanatra, számot vetettünk önmagunkkal, a seregszemlét megtartottuk és szétoszlottunk. Most következik a munka folytatása. A kongresszus megjelölte az utirányt, megszabta a tevékeniőket, most csak cselekedni kell. Nagy és súlyos feladatokat rótt az új központi vezetőségre, mely vállalta is azt, de hogy a vállalt kötelezettségnek megfelelhessen, elsősorban minden tag őszinte és jóakaratu segítségére van szüksége. Minden csoportvezetőségi tag, minden bizalmiférfi és a szövetség minden egyes tagja bátor, önálló és lelkes támogatója kell legyen a központi vezetőségnek. S ha mindnyájan összefogva, vállvetve dolgozunk, bizva bizhatunk abban, hogy a második évtized is meghozza a maga gyümölcsét.

A kongresszus lefolyásáról szóló tudósításunk a következő:

— ELSŐ NAP —

A kongresszus megnyitása

Első nap, vasárnap délelőtt Bernau szaktárs román és német nyelven megnyitja a kongresszust. Visszapillantást vet a szövetség tízéves történelmi multjára. Felsorakoztatja a tíz esztendő nehéz és súlyos küzdelmeit és rámutat azon tiszteletreméltó eredményekre, amelyeket minden nehézségek dacára elértünk. Súlyos harcokat vívtunk — mondja — egy a kapitalizmussal, mint a szélsőséges egység-bontó elemekkel szemben. Mindazonáltal szövetségünk erősödött, gyarapodott erkölcsiekben és anyagiakban egyaránt.

Kongresszusunkat Bukarestben tartjuk, az ország fővárosában, hogy innen hallassuk szavunkat s hogy megmutassuk a romániai munkálatóknak, hogy a szövetségünkben tömörült munkásság erőt és hatalmat képvisel, amellyel mindenkori számolnia kell.

A másik ok, amiért itt tartjuk kongresszusunkat, hogy felhívjuk figyelmét regáti szaktársainknak szakszervezetünkre és felébresszük bennük a szervezkedés gondolatát, mint egyedüli eszközt, amellyel sorsukon segíthetnek. Örömmel üdvözöljük sorainkban a Prahová-völgyi petróleumtelepek munkásságának képviselőit és e helyről üzenjük, hogy biztosítjuk őket testvéri szolidaritásunkról, csak bátran haladjanak előre azon az uton, amelyen elindultak.

Bernau szaktárs szeretettel üdvözli a külföldi szövetségek küldötteit, akik nem kimélve fáradságot, költséget, közénk jöttek, hogy elhozzák országuk szervezett vas- és fémmunkásságának üdvözlését és szerencsekívánatait. Üdvözli Metz Franc szaktársat (Németország), Larson Joan szaktársat (Svédország), Belina József szaktársat (Csehország, Prága), Pretsch József szaktársat (Komotau, Csehország), Janicsk Johann és Toma Francisc szaktársakat (Ausztria) és Szász Ferenc szaktársat, a magyarországi vasmunkásszövetség küldöttjét.

Üdvözli továbbá a munkaügyi minisztérium képviselőiben megjelent Stănescu vezérigazgató urat. A nemzetközi munkaügyi hivatal sajtóirodájának romániai képviselőjét, Vlădescu Răcoasă tanár urat. Az Országos Szaktanács elnökét, Flueraş János elvtársat. A szociáldemokrata-párt kiküldöttjét, Lotar Rădăceanu elvtársat és a parlamenti frakció nevében megjelent Lucian elvtársat. Továbbá a belföldi testvérszövetségek és a bukaresti munkásszervezetek nevében megjelent küldötteket. Felolvassa a nemzetközi vasmunkás titkárság üdvözlő táviratát, ugyszintén a finn, francia és hollandiai testvérszövetségek valamint a romániai építő- és grafikai munkások szövetségeinek üdvözlőleveleit.

Pirovsky Károly szaktárs magyar nyelven üdvözli a kongresszuson megjelent külföldi és belföldi vendégeket. A romániai vasmunkásszövetség egy évtizedes multa tekinthet vissza — mondja. — Egy évtized a társadalmi mozgalmakban rövid idő és ennek dacára óriási léptekkel haladt a vasmunkás-szövetség kitűzött célja felé. Felismerve az osztályharc történetét, 1919-ben a romániai vas- és fémmunkások megalapozták a vas-, fém- és vegyipari munkások szövetségét. A burzsoázia nem mulasztotta el megindítani támadó harcát szövetségünk ellen azon célból, hogy megsemmisítse, de szövetségünk fejlődött és fejlődni fog, hogy betöltse az ő magas hivatását. Románia egy ipari jövő előtt áll és szövetségünknek e szempontból óriási feladata lesz a jövőben is. Nemzetközi értelemben is sulyunk van, amit bizonyít a nagyszámu külföldi vendégek jelenléte. Hasson át minden munkást a szocialista szellem és az eredmények mutatkozni fognak.

Bernau szkt. az elhalt tagjaink, valamint az áldozatul esett lupényi munkások megemlékezéséért egypercnyi felállásra kéri a kongresszust.

A vendégek üdvözlő beszédei

Stănescu ur, a munkaügyi minisztérium vezérigazgatója, a munkaügyi minisztérium megbízásából üdvözli a kongresszust. Örömmel tesz

eleget eme megbízásának — mondja. — Biztosítja a kongresszust s a vasmunkás-szövetséget a munkaügyi minisztérium legteljesebb támogatásáról. A munkás-szakszervezeteket szimpatiával nézi a munkaügyi miniszter, mert ezek a munkásság erkölcsi, kulturális és gazdasági fejlődését vannak hivatva elővinni. A szövetség jelentéséből kitűnik, hogy megfontolt és jól irányított munkát végzett a vezetőség. Tíz éven keresztül harcolt a szövetség a munkásság morális és anyagi érdekeiért, mely idő alatt szép eredményeket ért el. Minden biztató jel megvan arra, hogy ha tovább is ezen az úton haladnak, úgy a szövetségnek sikerülni fog a munkásság jogait még szélesebb körre kiterjeszteni. Sok sikert kíván a kongresszusnak a munkaügyi miniszter nevében.

Vlădescu Răcoasa ur, a nemzetközi munkaügyi hivatal sajtóirodájának romániai képviselője köszöni a kongresszusra való meghívást. Ismerteti a nemzetközi munkaügyi hivatal hivatását, mely abból áll, hogy megteremtse nemzetközi viszonylatban „a társadalmi igazságot”. Politikailag ezt a kérdést nehéz elintézni, ezt az eszmét a munkás-szakszervezetek is hivatottak valóra váltani. Nemzeti szociálpolitika is csak akkor létezhet, ha erős alapon álló munkás-szakszervezetek léteznek. A nemzetközi munkaügyi hivatal erkölcsi támogatásáról biztosítja a vasmunkás-szövetséget.

Metz Franz (Németország). A németországi vasmunkás-szövetség üdvözlét tolmácsolja a kongresszusnak. A németországi munkásság hosszú hónapok óta hatalmas küzdelmet folytat a reakciós kapitalizmussal szemben. A gazdasági helyzet megrosszabbodásával a munkanélküliek száma folyton emelkedik, ennek dacára a szakszervezetek erősségükönél és hatalmuknál fogva megvédik a munkásságot a súlyosabb következményektől. Ez évben a szakszervezetek munkanélküli segély címén máris 15 millió aranyárkat és sztrájksegély címén 23 millió aranyárkat fizettek ki. Bár jóleső érzéssel hallja, hogy Romániában a munkaügyi minisztérium képviselője rokonszenvet fejez ki a vasmunkás-szövetség iránt, de ezzel szemben jelentheti, hogy ők már ennél sokkal messzebb állnak, mert Németországban egy vasas szaktárs a munkaügyi miniszter. És ennek tudható be, hogy a Ruhr-vidéki sztrájk alkalmával a kormány 20 millió aranyárka segélyben részesítette a sztrájkoló munkásságot. Németországban 21 millió munkás dolgozik, ebből 9 millió szervezett munkás. Tehát még nekik is sok tennivalójuk van, de bizakodással néznek a jövő elé. A kapitalisták azt a hazug hirt terjesztették, hogy Németországban a munkások önként vállalták a tízórás munkaidőt, az igazság az, hogy a pénz leromlása idején a munkások az éhség kényszerítő körülményei folytán tényleg dolgoztak 10 órát, azonban a gazdasági helyzet javulásával már mindenütt visszaállították a nyolcórás munkaidőt. A romániai vasmunkás-szövetség, amint látja, jó úton halad, szerinte járulékelemeléssel kell hogy a szövetség anyagilag megerősödjön, hogy tagjai érdekében hathatós ellenállást tudjon kifejtetni a kapitalizmussal szemben.

Larson szaktárs (Svédország). Köszönetét fejezi ki a kongresszusra való meghívásért. A svédországi vas- és fémmunkások üdvözlét hozza a kongresszusnak. Jelenti, hogy olyan országból jön, ahol a vas- és fémmunkások 87 százalékban vannak megszervezve, vagyis a szervezett munkások száma 72.000. A munkabérek és a munkafeltételek a kollektív szerződésben és törvényben vannak biztosítva. A kollektív szerződés kiterjed az összes szervezett munkásokra. A munkabérek ez évben 26 százalékkal emelkedtek a szakmunkásoknál és 41 százalékkal a szakmailag nem képzett munkásoknál.

Belina (Prága, Csehország). A csehországi vas- és fémmunkások üdvözlét hozza. Beszédében rámutat a háború után kibontakozott eseményekre. A csehországi munkásság a nyolcórás munkaidőt és előrehaladott szociálpolitikai jogokat vivott ki magának. A szociálpolitikai intézmények élén Hampel szaktárs, a cseh vasmunkás-szövetség titkára áll. Törvény van a fizetéses szabadságról, valamint a gyári munkás-tanácsokról. Ismerteti, hogy a háború után keletkezett testvérharc következtében a szövetség taglétszáma 160 ezerről 45 ezerre csökkent. A kommunisták megbontották a munkásság egységét, jelenleg pedig a kommunista párt ketté-

szakadt és így önmagát őrli fel. A racionalizálás Csehszlovákiában is folyik, ennek következtében a munkásszervezetek azon igyekeznek, hogy a 8 órás munkaidőt 7, esetleg 6 órára szállítsák le. Csehszlovákiának és Romániának közös gazdasági és politikai kapcsolataik vannak, ennélfogva e két ország vasmunkássága is szoros együttműködést kell fenntartson.

Pretsch (Komotau, Csehszlovákia). A cseh Komotau vasmunkás-szövetség szívélyes üdvözlét tolmácsolja. Előadja, hogy a csehországi vasmunkásság sokat szenvedett a gazdasági krízis következtében. A kapitalizmus náluk is erősen szervezkedik és trösztökbe tömörül. A racionalizálás folytán a munkanapot négy műszakra osztották be, ezzel szemben a termelés emelkedett. A munkabérek emelkedéséért azonban erős harcokat kell folytatni. A vasmunkások a munkásmozgalom elitjét képezik, kívánja, hogy ez Romániában is így legyen.

Janicsek szaktárs (Ausztria). Az ausztriai vasmunkások nevében üdvözlí a kongresszust. Beszédében rámutat az ausztriai vasmunkások hatalmas vívmányaira, akiknek előrehaladott szociálpolitikai intézményeik vannak. A munkaadók fegyveres gárdákat (Heimwehr) állítottak fel a munkásság jogainak a letörésére. Ez teljes kudarccal végződött, mert a munkásság ébren van és kész megvédeni jogait, ha szükséges, fegyverrel is. A munkanélküli munkások náluk is állami segélyben részesülnek, ami a szakszervezetek által nyújtott segéllyel együtt elég nagy ahhoz, hogy a munkások szűkösben meg tudjanak élni s ezáltal nem válnak bérleány-mókká. Ismétellen üdvözlí a vasmunkás-szövetséget és reméli, hogy a kongresszuson hozandó határozatok a munkásság előnyét fogják szolgálni.

Szász szaktárs (Magyarország). Magyarországon szervezett vasmunkás-szövetség üdvözlét hozza a kongresszusnak. Rámutat, hogy az 1920. óta fennálló diktatura következtében a magyarországi munkásság bérei 50 százalékkal csökkentek. Az életegyszintenciáért nehéz küzdelmet folytat a magyar munkásság. A 8 órás munkaidő nincsen törvényben biztosítva, kollektív szerződéseik sincsenek, de az ezért folytatandó harcot nem adta fel a magyar munkásság. A magyarországi kapitalizmus fascista és keresztényszocialista szervezetek alakításán fáradozik. Ezek azonban csak meddő kísérletek, mert míg a vasmunkás-szövetségben a munkásság 80 százaléka van megszervezve, addig a keresztényszocialista szervezetek alig egy százalékát hódították meg a munkásságnak. Ezek a szervezetek arra jők, hogy bérharcok alkalmával a sztrájk törés judászerepét vállalják. A kapitalistáknak erős szervezeteik vannak Magyarországon, de a munkásság is folytatja küzdelmét a végső felszabadulásig.

Fluerds János elvtárs az Országos Szaktanács nevében üdvözlí a kongresszust. Beszédében kitér az ország gazdasági helyzetére, ami sajnos, az új kormányzás idején sem mutat semmi javulást, csupán politikai téren észlelhető valami enyhülés. Országunk szociálpolitikai törvényei a gyakorlatban sok kívánni valót hagynak maguk után. Bár a munkaügyi miniszter képviselőjének kijelentései szépek, talán a jóakarát is fennforog a miniszter részéről, azonban ha ez így van, akkor a tények ezt jobban kellene bizonyítsák. Az állami költségvetésben egy bani sem szerepel sem a munkanélküliek, sem a szervezetek támogatására. A temesvári és zsilvölgyi események tükröképét adják a mi rendszerünknek, nem csoda tehát, ha ezek az események a világ összes demokratikus államainak a felháborodását váltották ki.

A munkásság általános helyzete ebben az országban is csak akkor fordul jobbra, a mi szociálpolitikai törvényeink a gyakorlatban csak akkor lesznek átültetve a dolgozók megalégedésére, — ha a munkásság a szervezkedése folytán erőhöz és hatalomhoz jut.

Rădăceanu elvtárs a romániai szociáldemokrata párt üdvözlét tolmácsolja a kongresszusnak. Megállapítja, hogy a vas- és fémmunkások szövetségében tömörült munkások a pártmozgalomnak is előharcosai. A párt és szakszervezetek párhuzamosan kell haladjanak, mert csak így képezhetnek teljes egységet és csak így vehetik fel a harcot a reakció áramlatával szemben.

Lucian elvtárs a szociáldemokrata parlamenti frakció nevében üdvözlí a kongresszust. Beszédében kiemeli azokat a fontosabb eseményeket,

amelyek gazdasági és politikai szempontból a munkásosztályra nagy fontossággal bírnak. Biztosítja a romániai vasmunkás-szövetséget a szociáldemokrata parlamenti frakció legmesszebbmenő támogatásáról. Éles színekkel ecseteli a jelenlegi kormány munkáseellenes politikáját, majd rávilágít a minden téren megnyilvánuló gyatra közállapotainkra. Az igazi demokrácia szolid alapokra való helyezéséért erős szervezkedésre és kitartó munkára hívja fel a munkásságot a jövőre.

Gherman elvtárs a romániai bányamunkások, Maglasu elvtárs a szállítómunkások, Radian Marin a famunkások, Părvulescu a grafikai munkások, Savu Ioan a CFR. munkások, Ionescu elvtárs az élelmezési munkások, Brăgadirian elvtárs a tisztviselők, Nagy Imre elvtárs a könyvkötőmunkások, Iordan Ionescu elvtárs a ruházati munkások szövetsége nevében, Stolojan elvtárs a bukaresti munkás szakszervezetek nevében üdvözlí a kongresszust és kívánják, hogy a további munkálkodást siker koronázza.

Az üdvözlő beszédek elhangzása után a kongresszus egyhangú határozattal a következő bizottságokat választja meg:

Mandátumfelülvizsgáló bizottság: Staudt Johann (Resica), Mureşan Pavel (Cluj), Ştefan Vasilescu (Prahovavölgye), Feleki Balázs (Zsilvölgy), Kopeťinsky József (Csernovic) és hivatalból Rusu Simon.

A javaslatokat tárgyaló bizottság: Rom Péter (Resica), Klein Ioan (Anina), Petrescu Petre (Nadrag), Serbu Grigore (Uioara), Beck Jakab (Cluj), Morar Mihály (Cămpina), Stanciu József (Zsilvölgy), Téglás Károly (Lupény), Piatinka Emil (Chriseni), Ciuran Ioan (Braşov), Blasko Ludovic (Turda). A vezetőség részéről: Bartalis Sándor, Brăţfălean Viktor, Schneg Ferenc, Lindner Károly, Gârbovean Simon és Szócs Dávid.

A napirend 5–6-ik pontját tárgyaló bizottság: Staudt Ioan (Resica), Hollis Fridrich (Bocşa-Románia), Zvilinszky Traian (Moreni), Lazarescu Dumitru (Bucureşti), Trinka János (Lónya), Oreskovits Augustin (Hunyad), Viznyovszky János (Szatmár) és a vezetőség részéről Mirescu Ioan, Pirovsky Károly, Muntean Nicolae.

Kandidáló bizottság: Holschwandner Károly (Resica), Biró János (Zsilvölgy), Feld István (Nagyvárad), Mirescu Ioan (a Regát részéről), Tulburean Mihály (Ferdinand), Selejan Ioan (Tomeşti). A vezetőség részéről: Bartalis Sándor és Muntean Nicolae.

Az ülést délután 3 órakor Bernau szaktárs felelőséggel.

— MÁSODIK NAP DÉLELŐTT —

A kongresszust Bernau szaktárs nyitja meg. Rusu szaktárs a mandátumfelülvizsgáló bizottság jelentését teszi meg a következőkben: A kongresszuson 32 helyi szakszervezet van képviselve 10.621 tag nevében 60 küldöttel, 66 mandátummal, amelyhez hozzáadva a központi vezetőség és a titkárság mandátumait, 85-re emelkedik a mandátumok száma. A kongresszus a jelentést tudomásul veszi.

Muntean szaktárs a közgyűlés ügyrendi szabályzatát olvassa fel, amit a közgyűlés némi módosítással elfogad.

Bartalis és Muntean központi titkár szaktársak az általános jelentést és pénztári jelentést terjesztik elé a kongresszusnak.

Titkári jelentés

Tisztelt Közgyűlés, tisztelt Szaktársak!

Ma, amikor szövetségünk V-ik küldöttközgyűlését tartjuk és egyúttal a szövetség fejjállásának 10 éves jubileumát is, nem mulaszthatjuk el itt, e helyről is röviden előszóval is megemlékezni azon fontosabb történelmi eseményekről, amelyek fiatal szövetségünk életében lezajlottak.

1918. év végén a Magyarországtól elszakadt erdélyi szervezetek egyszerre meg voltak fosztva az egymással való érintkezés és a kölcsönös segítség lehetőségétől. Különösen érezhető volt ennek hiánya a bérmozgalmak terén. Ez a helyzet gondolkodásra készítette a munkásságot és 1919. május 10-én a Nagyszébenben tartott első pártkongresszuson a megjelent vasmunkás küldöttek külön megbeszélést tartottak, ahol elvileg kimondták a vasmunkás szövetség megalakulásának szükségességét és előkészítő-bizottságot választottak. A bizottság hozzá is fogott a munkához s bár nehezen haladt előre, de mégis még ugyanaz év augusztus 24–25-ikére Nagyszébenben összehívta az erdélyi vas-, fém- és vegyipari munkások szervezeteit, ahol 7000 tag nevében 38 küldött jelent meg. A kongresszus egyhangulag kimondta a szövetség megalakulását Nagyszébenben székhellyel.

Az újonnan választott vezetőség sokat küzdött a kezdeti nehézségeivel. Nagy baj volt, hogy olyan emberek, akik az országos szövetség vezetésében gyakorlati rendelkezéseket volnának, nem igen állt a szövetség rendelkezésére. Új emberekkel, új adottságokkal és meglehetősen felfordult állapotok között bizony nehezen haladtunk előre. A gazdasági viszonyok a létezhető legrosszabbak voltak, a munkabérek messze mögöttemaradtak a drágaságnak, miért is a munkások, helyzetük javításáért, gyakori bérköveteléseket

voltak kénytelenek felállítani, ami a kapitalisták rideg elzárkózása következtében sztrájkmozgalmakat váltott ki. A megindított bérmozgalmak a legtöbb esetben eredménnyel jártak és mintegy hatvan kollektív szerződés kötött rövid idő alatt a különböző üzemekben dolgozó munkások részére.

A folytonos küzdelmek közepette elérkeztünk az 1920 október hónap bekövetkezett általános sztrájkhoz, amikor az erdélyi szövetség már több mint 10.000 taggal rendelkezett. Amint ismeretes, a sztrájkot az akkori Averescu-kormány brutális levertte. A vezetőknek egyrészt börtönbe vetette, a kisebbségi elvtársak közül sokakat a határon túlra toloncoltatott. A szervezeteinket bezáratta, működésükben megbénította. Ezen súlyos vereség mellett a kommunista párt is megindította szakszervezeteink ellen romboló aknamunkáját és a testvérharc áldatlan állapotát honosította meg, melynek sajnos, még most is érezzük káros következményeit. Ilyen állapotok közepette az erdélyi szövetség megbénult, a taglétszám a minimumra csökkent s így akcióképtelenné vált. Egyetlen út volt tehát hátra: a tartományi szövetség helyett országos szövetséget alakítani, ami így minden vihárnak sokkal nagyobb mértékben ellent tud állani. Ezért a szövetség vezetősége érintkezést keresett a bányai, bukovinai és regáti vasmunkás szaktársainkkal és közös megállapodás alapján 1921 június hónapban Ploesziben már megtartott az országos közös kongresszus, amely kongresszuson kimondatott a Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének megalakítása. Ettől az időtől a fejlődés korszaka következett be, 1923-ban a taglétszám már 16.547-re emelkedett. E szép fejlődési folyamatot azonban megakadályozta az 1923. évben bekövetkezett szakadás. Amint ismeretes, ez év szeptember havában Kolozsváron tartott meg az általános szakszervezeti kongresszus, amely kimondta csatlakozását az amszterdami szakszervezeti Internacionáléhoz, amiért szövetségünk azon csoportjai, melyek kommunista befolyás alatt voltak, kiváltak és a külön vas-, fém- és petroleummunkások szövetségét alakították meg. Ennek a szövetségnek a sorsa mindnyájunk előtt ismeretes. Amilyen nagy hanggal megindult, éppen olyan csendesen tört el a munkásmozgalmak színteréről. A mi szövetségünk pedig, amint ezt a mai küldöttközgyűlésünk is bizonyítja, a fejlődés útján reményteljesen halad előre, hogy betöltse hivatását.

1919-ben, a szövetség megalakításakor, úgy politikai és gazdasági, mint munkásmozgalmi szempontból a legsúlyosabb viszonyok uralkodtak az országban s a későbbi időkben is a nehézségek láncolatával kellett megbirkózni. De mindig akadtak — habár kevesen is — de annál nagyobb lelki- és akaraterővel felruházott szaktársak, akik a szövetség sorsát szívőkön viselve, fáradságot nem ismerve, sokszor a népszerűtlenség háládatlan szerepét is vállalva, dolgoztak a szövetség felépítésén.

Most rá kívánunk térni a szövetségünk életében 1926. év óta történt eseményekre. E három év alatt is a központi vezetőséget az vezérelte, hogy szervezeteinket kiépítsük, a meglévő eredményeket megtartsuk, a munkásság anyagi jólétét elősegítsük. Ezeket elérni törekedtünk bérharcokkal, oktatással, neveléssel s tagjaink részére nyújtott anyagi segítséggel. Hogy ez mennyiben sikerült, arról az írásos jelentésünkben beszámoltunk. Mégis rövid néhány szóban e helyen is esetelní kívánjuk:

Munkásmozgalmi szempontból mindhárom esztendő a legkedvezőtlenebb volt. Az 1926., 1927. és 1928. években még mindig ostromállapot és cenzura uralkodott az országban, amely körülmény a szervezési lehetőséget nagymértékben megnehezítette. Nagyon sok azon helységeknek a száma, melyeket megközelíteni nem lehetett. Gyűléseket megtartani engedély nélkül nem volt szabad és egy-egy ilyen engedély megszerzése pedig valóságos kálváriajárással volt egyenlő. Még vezetőségi ülések megtartása sem volt lehetséges s ha itt-ott igen, akkor az csak csendőrök, vagy detektívek asszisztálása mellett folyt le. Több esetben engedély nélküli gyűlések megtartására tettett kísérlet, amelyek hatósági feloszlással végződtek és a gyűlés résztvevői, vagy a vezetőség ellen ilyen esetekben eljárás indítottak a hatóságok. A házkutatások, lapelkobzások és börtönbüntetések gyakoriak voltak. E súlyos politikai helyzethez párosult az országban uralkodó gazdasági krízis is, aminek következtében a munkanélküliség réme nyomta rá bélyegét a munkásság amugyis sanyaru életére. Üzemleépítések, vagy azok teljes beszüntetése egyik a másikat követte. Ilyen állapotok közepette a szervezés munkája alig haladhatott előre, azonban kitartó és fáradságos munkával mégis elértük, hogy 1926-ban beiratkozott 4979 új tag, 1927-ben 2942 tag, 1928-ban 5530 tag és 1929 első felében 6444 tag. A központi vezetőség nem tévesztette el szemelőt, hogyha nem is lehetett a szervezés lehetőségét olyan mértékben kimélyíteni, mintahogy azt mindnyájunk érdeke megkívánta volna, de legalább a meglévő taglétszámot igyekezett megtartani, ami nagymértékben sikerült is.

A megindított bérmozgalmak körül is a legnagyobb körültekintéssel járt el a központi vezetőség és a titkárság. Mégis voltak esetek, amikor sztrájkmozgalmakat elkerülni nem lehetett. A kapitalisták a becsületes megegyezés elől teljesen elzárkóztak és sok esetben bérredukciókat akartak keresztülröszkolni, kihasználva az országban uralkodó gazdasági pangást. Mint az írásos jelentésünk is mutatja, a munkaadók részéről ilyen természetű támadásokat, bár igen nagy áldozatok árán, de mégis sikerült visszaverni. A munkások által kezdeményezett sztrájkok pedig mintegy 90 százalékban szintén eredménnyel jártak. S ha az anyagi/felkészültségünk megütötte volna azt a mértéket, mintahogy azt az igények megkívánták, akkor az elért eredmények százalékarányban sokkal nagyobbak volnának. A három év alatt 75 kollektív szerződést kötöttünk. Ezek tárgyalásain majdnem kivétel nélkül mindegyiken résztvettünk, de résztvettünk azok előkészítésén és azonkívül a szerződéses viszonyból eredő

konfliktusok megtárgyalásán és segítettük azokat elintéző munkástársaink érdekeinek megfelelően.

A nevelés és oktatás ügyében csak annyit tehetünk, mint amennyit a politikai és gyűlekezési s a szövetségünk gazdasági körülményei megengedtek. Pótolni igyekeztünk a hiányt szaklapunkkal és egyes csoportok könyvtárainak kibővítésével. Remélhetőleg a jövő időben ezirányban többet tehet az elkövetkezendő vezetőség. És meg van rá a kilátás, hogy az Országos Szaktanácscsal karöltve, előbbre vihetjük ezt az egész munkásmozgalmra oly nagy fontossággal bíró problémát.

Pénztári jelentésünket minden évben a szaklapban is leközzöltük, így minden egyes szaktársunknak módjában volt abba betekintést nyerni, de ezenkívül leközzöltük a kibocsátott írásbeli jelentésben is. Amint a pénztári forgalomból látható, tartaléktökéket gyűjteni nem lehetett, mert állandóan olyan kiadások merültek fel, amelyeket fedezni kellett. És ha azokat a központi vezetőség megszorítja, az csak a tagok kárára történhetet volna. Könyvtárak kibővítésére, sportra és munkás-otthonok céljaira is fordított kisebb összegeket a központi vezetőség. Szövetségi életünk utóbbi három évi működéséből is levonhatjuk azon következtetéseket, hogy sok mindennek az alapját képezik az anyagi lehetőségek és sok minden függ ettől. Ugy érezzük, hogy a központi vezetőség a rendelkezésére álló anyagi erőket és morális körülményeket a leggazdagosabban használta fel és csak így érthette el azokat az eredményeket, amelyekről a mai kongresszuson beszámoltunk. — Kérjük jelentésünk tudomásulvételét.

Rausch szaktárs a szövetség felügyelő bizottsága nevében jelenti, hogy az ellenőrző-bizottság a pénztárt évről-évre állandóan felülvizsgálta és azt a legteljesebb rendben találta, minek alapján kéri a jelentés tudomásulvételét.

A jelentés feletti vitában a következő szaktársak vettek részt:

Morariu (Câmpina). Véleménye szerint a titkári jelentés nagy fontossággal bír. Ismerteti a Prahova-völgyi munkásmozgalmat és szerinte, habár a mozgalom még fiatal, de jövője van. A szövetség elsőrendű kötelessége, hogy a munkásosztály egységét teremtsen meg és el kell kövessen minden lehetőséget az iránt, hogy az elszakadt munkástábor között a lelki közösséget közelebb hozza. A szaklap fordítson nagyobb gondot a munkások nevelésére. Jónak látná, ha a szövetség Bukarestbe tenné át székhelyét.

Manu (Bușteni) kéri a kongresszust, hogy utasítsa az ujonnan megválasztandó központi vezetőséget, hogy minél gyakorabban küldjenek ki a csoportokhoz kiküldötteket, akik a munkásság nevelését mindig elsőrendű feladatuknak tekintsék.

Lazarescu (București) hibáztatja a szövetséget, hogy a bukaresti csoportra nem fordított elég gondot.

Ciuran (Brașov). Felhívja a központi vezetőséget egy intenzívebb szervezési munkának a megindítására.

Pálffy (Cluj). Hibának minősíti a központi vezetőség azon határozatát, amellyel visszavett a tagok sorába két Renner-gyári sztrájktrő munkást. Megemlíti a vajdahunyadi csoporttal kapcsolatban, hogy a csoport tagjai mind a harmadik osztályt fizetik. Csodálkozását fejezi ki, amiért az aradi csoport nem tud taglétszám-emelkedést felmutatni s ezért a jelenlegi csoport tagjait hibáztatja, akik nem törődnek eléggé ezzel a körülménnyel. A központi vezetőségnek kötelessége volna minden lehetőséget elkövetni az aradi munkásság megszervezésére. Kritizálja a központi titkárságot a tordai és a gyéresi mozgalom hanyatlásáért.

Oreskovits (Vajdahunyad). Ismerteti a vajdahunyadi munkásság nyomoruságos helyzetét, amely onnan ered, hogy tíz éven keresztül a munkásság erőszakkal meg lett gátolva a szervezkedésben. Az osztályharcos szervezeteken kívül ma is működik még a „sárga szervezet” és ez minden alkalmat megragad a vajdahunyadi munkásság jogainak letörésére. A mi szervezetünkben minden munkás saját akaratából fizeti a járulékot, tekintve alacsony béreinket, (800—1500 lei havonta), képtelenek vagyunk az első osztályu hetijárulékot fizetni.

Feld István (Nagyvárad). Az erkölcsi és titkári jelentést kielégítőnek találja. A központi vezetőséget arra kéri, találjon módot az elszakadt munkásoknak a szövetség kebelébe való visszatérésére. Ezt a kérdést úgy látná megoldhatónak, ha a szövetség központi vezetősége országszerte felvilágosító rőpiratot bocsátana ki. Kéri továbbá a központi vezetőséget, tegyen lépéseket a kormánytól az iránt, hogy a külföldi mozdony-megrendeléseket szüntessék be és ezzel adjanak lehetőséget a belföldi munkásoknak arra, hogy munkaalkalomhoz jussanak. Ugyancsak tegyen lépéseket a munkás-szerződés törvényének a gyakorlatban való alkalmazásáért.

Trinka (Lónya). Elfogadja a titkári és pénztári jelentést, azonban a kritika jogával élni akar. Nem találja helyesnek, amiért a központi vezetőség megengedte annakidején, hogy a lupényi csoport a zsilvölgyi kerületi titkárságból kikapcsolódjon.

Feleki (Lupény). A jelentéseket tudomásul veszi. Ami a lupényi csoportnak a kerületi titkárságból való kilépését illeti, ez egy kedvezőtlen körülmények között történt, azonban a legközelebbi alkalomkor újból vissza fog csatlakozni.

Viznyovszky (Szatmár). Az anyagi jelentést tudomásul veszi. Ami az erkölcsi jelentést illeti, nem mulaszthatja el a fölött kritikát mondani. Nem hallotta a jelentésben a központi vezetőségnek a jövőbeli nevelés iránti programját. Ugy látja, hogy ez ügyben nagyon keveset tettünk, amit a jövőben pótolni kell.

Derzsi (Aranyosgyéres). A jelentést tudomásul veszi. Ha nincs mindentűt kellő eredmény, azért elsősorban azokat a munkásokat hibáztatja, akik nem törődnek a saját sorsukkal. A gyakorlatban tapasztaltuk, hogy az öntudatlan munkások a kollektív szerződés megkötése után kimaradnak a szervezettel, amit megakadályozni csak hosszantartó neveléssel és oktatással lehet.

Serbu (Uioara). Tudomásul veszi a jelentéseket, de megteszi észrevételeit az egyes kérdésekről. Tapasztalja, hogy ott, ahol a mozgalomnak függetlenített alkalmazottja van, még sem bír a szakszervezeti élet gyorsabb tempóban erőre kapni. (Példákat sorol fel.) A gyéresi sztrájk történetét ismerteti és csodálkozik azon, hogy Pálffy szaktárs a vezetőséget okolja a mozgalom visszafejlődéséért, holott ezért az ottani munkásságot terheli a felelősség. Meggyőződése, hogy az eke szarva mellől gyárba került munkás nagyon nehéz szervezési anyagnak bizonyul. Aztán ismerteti a szamosujvári helyzetet s rámutat, milyen nehézségekkel küzdöttek, míg a szervezetet talpraállították. Ebben a küzdelemben a központi titkárság minden tekintetben támogatásukra volt. Kollektív szerződésük van, de nem teljesen kielégítő, amiért még nagy harcokra van kilátás.

Rausch (Resica). Sürgősségi indítványt terjeszt be a jelentés feletti vita szónoki lajstromának a lezárásáról. A sürgősségi indítványt a kongresszus nagy többséggel elfogadja.

Beck (Cluj). A szövetségi jelentésből tapasztaltam, hogy a szövetségnek legtöbb tagja igényjogosult és állandó, még sem lehet nagyobb foku taglétszám-emelkedést észrevenni. A munkásság nevelése iránt kéri a központi vezetőséget, hogy tegyen sürgős lépéseket.

Bruder (Cluj). Örömmel állapítja meg a regáti munkások szervezkedését. Véleménye szerint a kiszállásoknál a központi titkárok minden esetben gyűléseket tartanak és ezekről írásbeli jelentéseket készítenek, mert ez a szövetség jövő története megírásának szempontjából szükséges. Szövetségünknek szorosabb kapcsolatot kellőlt volna fenntartani a többi szövetségekkel és így a zsilvölgyi munkásmozgalmat egyetemes terv szerint lehetett volna irányítani. Felszólalását a vasmunkásszövetség életével fejezi be.

— MÁSODIK NAP DÉLUTÁN —

Hétfőn délután Bernau szaktárs megnyitja a kongresszust.

Bartalis és **Muntean** központi titkárok viszont válaszolnak az elhangzott kritikákra. A titkári és pénztári jelentés feletti elhangzott kritikák sokban fedik azokat a tényeket, melyeket mi is észrevettünk és igyekeztünk is kiküszöbölni, hogy ezáltal még szebb eredményeket tudjunk elérni, ha ezt teljesen nem lehetett elérni, ez nem a titkárságon mulott. A szaktársak által megnyilvánult óhaj a munkásmozgalmat egységre vonatkozólag, úgy hisszük ebben nincsenek véleménykülömbösek, mert mindnyájan óhajjuk a munkásmozgalmat teljes egységét, de ez csak az amszterdami szakszervezeti Internacionálé alapelvei szerint érhető el. Minden esetben rendelkezésükre állunk azoknak a szaktársaknak, akik vissza akarnak térni szövetségünkbe. A szaklapra vonatkozó kívánságukat teljesítjük, azonban csak a lehetőség határáig, mert hiszen a szaklapunk négy oldalas és alig marad hely a csoportok jelentései és a munkásmozgalmi esetek közlésén kívül egyéb közleményekre. A zsilvölgyi eseményekért minket felelősség nem

terhel, mert kötelességünknek eleget tettünk, de figyelembe kell vennünk még azt is, hogy ezek a munkások nem a mi szövetségünk tagjai. A bukaresti csoportot úgy anyagilag, mint erkölcsileg mindig támogattuk, amit a jövőben is meg fogunk tenni. A kizárt két Renner-gyári munkás visszavételét ügyében először a cluji csoport véleményét kértük ki és azt válaszolták, hogy a központi vezetőség belátására bízzák ez ügynek az elintézését és a vezetőség ennek az alapján döntött. Ami pedig a tordai titkár és a gyéresi mozgalmat illeti, a magunk részéről a legnagyobb mértékben megtettük a kötelességünket. Jóleső érzéssel vesszük tudomásul az egyes kiküldöttek elismerő kijelentéseit, melyszerint megelégedésüket fejezik ki a szövetségnek a szaktársak érdekében kifejtett munkálkodásukért. A nevelés kérdésében is fölünk telhetően megtettünk mindent, de ennek a kérdésnek a gyökeres megoldása a különböző szakmai országos szövetségek és az Országos Szaktanács hatáskörébe esik.

Bernau szaktárs szavazás alá bocsátja a titkári és pénztári jelentéseket, amit a kongresszus egyhangulag tudomásul vesz. Egyben köszönetét fejezi ki a kongresszusnak az eddig nyújtott támogatásért s kéri, hogy a központi vezetőségnek a kongresszus adja meg a felmentvényt. A kongresszus a felmentvényt megadja és korlátnoknak Staudt szaktársat (Resica) választja meg.

Staudt szaktárs megköszönve a kölcsönzött bizalmat, kéri a kongresszust egy olyan központi vezetőség megválasztására, amely megállja a helyét minden körülmények között.

Mirescu szaktárs (Bukarest) a kandidálóbizottság által javasolt központi vezetőségi tagok névsorát olvassa fel: Elnök: Bernau Péter (Resica), alelnökök: Mirescu Ioan (Bukarest), Pirovsky Károly (Temesvár). Vezetőségi tagok: Lindner Károly (Resica), Szöcs Dávid (Braşov), Rădulescu Gheorghe (Câmpina), Staudt Johann (Resica), Schneg Ferenc (Cluj), Stanciu József (Petrozsény), Krausz József (Cluj), Lazarescu Dumitru (Bukarest). Póttagok: Szabó Béla (Cluj), Schiller Ferenc (Turda, üveges), Strama Jakob (Resica), Wolfschlagér Sándor (Nagyvárad), Szöcs Árpád (Bukarest). Ellenőrzőbizottság: Baltezan József (Resica), Rózsa Áron (Dicsőszentmárton), Klein János (Anina), Pápai Jenő (Vulkán), Rausch Hermann (Resica). Ellenőrzőbizottsági póttagok: Zaharescu Stefan (Câmpina), Kopelinszky József (Csernovic), Petrovits Aurel (Roman-Boksa). — A kandidálóbizottság által beterjesztett vezetőségi és felügyelőbizottsági tagok névsorát a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

Az újonnan megválasztott vezetőségi tagok nevében Bernau, Pirovsky és Mirescu szaktársak megköszönik a bizalmat, mellyel a kongresszus őket újból felruházta és kijelentik, hogy minden erejüket latbavetik áziránt, hogy a szövetségnek a szélesebbkörű kibontakozását elősegítsék. Elnök az ülést 8 órakor bezárja.

— HARMADIK NAP DÉLELŐTT —

Bernau szaktárs az ülést fél 10 órakor megnyitja.

Bartalis és Muntean központi titkárok előterjesztik a központi vezetőségnek a „tartalék segélyalap” és a „temetkezési alap” megteremtésére vonatkozó javaslatát, amelyeket a napirendhez kiküldött bizottság is elfogadott.

A tartalékalpra vonatkozó határozati javaslat a következő:

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége 1929 szeptember 15, 16 és 17-én tartott küldöttközgyűlése elhatározza, hogy „Tartalék segélyalap” címen külön sztrájkalapot létesít. Az alap megteremtésére a következő járulékelmelést határozza el: Az I. osztályú tagok heti 4 lej, II. osztályú tagok heti 2 lej és III. osztályú tagok heti 1 lej fizetnek.

Az e célra befolyt összeg a mas bevételektől külön kezelendő és csak kizárólag sztrájk és kizárások esetén lehet felhasználni. A „Tartalék-alap”-ból sztrájk és kizárás esetén az egy évet be nem töltött, de legalább 26 hetet befizetett tagok is segélyben részesülnek, mely segély nem haladhatja meg az egyéves igényjogos tagok segélyének a felét. (Példa: Ha az egyéves igényjogos tag heti sztrájksegélye 240 lej, akkor a 26 hetet befizetett tag 120 lej segélyben részesül.)

Az e célra fizetendő járulék 1930 január 1-én lép életbe, valamint az ez alábból törített segélykifizetés is. A „Tartalék segélyalap” a rendes heti járulékkal egyszerre fizetendő és az összeg teljes egészében a központnak számolandó el.

A „Temetkezési alap”-ra vonatkozó határozati javaslat:

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének 1929 szeptember 15, 16 és 17-én Bukarestben tartott küldöttközgyűlése kimondja a „Temetkezési alap” bevezetését oly módon, hogy mindhárom osztályt fizető tagok a rendes heti járulékkal együtt hetenként 1 lej temetkezési alapjárulékot fizetnek. A temetkezési segély a következő összegekben állapítatik meg: 1 évi befizetés után 2000 lej, 3 évi befizetés után 3000 lej, 6 évi befizetés után 4000 lej, 10 évi befizetés után és ezenfelül 5000 lej. Az évek a belépés napjától számítatnak, illetve a szervezeti tagság kezdetétől. (Példa: Ha egy tag meghal 1930 július havában és akkor 10 éves tag, úgy már 5000 lej temetkezési segélyben részesül.)

A járulékfizetés életbelép 1930 januárjelsejével. A segélyek folyósítása csak 6 hónap után, vagyis 1930 július elsejével kezdődik.

A „Temetkezési-alap” a rendes heti járulékkal egyszerre fizetendő és az összeg teljes egészében a központnak számolandó el.

Bartalis és Muntean szaktársak referátumai után a napirendi pont vitájában a következő szaktársak vettek részt: Morariu (Câmpina), Lazarescu (Bukarest), Gârboveanu (Petrozsény), Sârbu (Marosujvár), Manu (Busteni), Vasilescu (Prahovavölgye), Biró (Petriţa), Holschwandner (Resica), Ciuran (Braşov), Viznyovszky (Szatmár), Blaskó üveges (Torda) és Platinka Emil (Crişeni).

A vita lezárása után Bernau szaktárs szavazás alá bocsátja a két határozati javaslatot. A „tartalék segélyalap”-ot a kongresszus tagszám szerinti szavazással dönti el. A szavazás eredménye a következő: 37 mandátum 6812 tag nevében a javaslat mellett és 20 mandátum 3819 tag nevében a javaslat ellen. A javaslat elfogadva.

Temetkezési alapra leadott szavazatok száma: 4628 tag nevében a javaslat mellett és 2238 tag nevében a javaslat ellen. A javaslat elfogadva.

A napirend 5-ik pontját Pirovsky és Mirescu szaktársak ismertetik és a következő határozati javaslatot terjesztik elő:

Románia vasmunkássága, mint a termelés legfőbb tényezője, tudatában van annak, hogy a racionalizálás szükségese elől nem zárkozhatik el, ellenére, hogy a racionalizálás a munkásokra nézve bizonyos hátrányt jelent. A vasmunkás kongresszus meggyőződése, hogy a racionalizálás tényleges eredményei csak az alanti feltételek alapján biztosítható:

1. Követeli a létminimum és a munkanélküliség elleni biztosítást.

2. A racionalizálás által elért többtermelés arányának megfelelő bérjavítást, hogy ezzel a munkások fogyasztóképesége fokozódhasson.

3. Tekintettel arra, hogy a racionális termelésnél a munkás fokozottabb szellemi és fizikai megerőltetését vonja maga után, követeli a kongresszus a 8 órai munkaidő feltétlen betartását és ott, ahol a munkanélküliség a racionalizálás folytán mutatkozik, 8 óránál rövidebb munkaidő vezetessék be.

4. Hogy a racionalizálás elérje célját, nem lehet egy profitesszköz a különböző trösztöknek, mert a termelvények magas árának a fenntartása megakadályozza a termelést és a fogyasztás fokozódását a fogyasztóközönség kárára.

5. A kormány törvényileg biztosítsa az üzemi tanácsok felállítását, hogy ilyképpen a munkásság a termelés irányításába és ellenőrzésébe befolyást biztosíthasson magának.

6. Gondoskodjon a kormány, hogy az egészségügyi, testi épség és a baleset megelőzését szolgáló törvények a munkaadók által szigorúan betartassanak.

7. Gondoskodjék a kormány szakmai továbbképző intézmények létesítéséről és tartsa kötelességének, hogy pályaválasztó bizottságok felállításával praktikus az ipari pályán érvényesülni kívánó fiatalok képességének megfelelő elhelyezkedést elősegítse, hogy ilyképpen a racionalizálás folytán bekövetkező pályaválasztás is könnyebb lefolyású legyen. A kongresszus tudatában van, hogy a munkásokért érdekét szolgáló fenti követelések megvalósítására csak az esetben kerülhet sor, ha a munkások szervezeti erejével, gazdasági és politikai jogai befolyásával a fentiek megvalósításaért állandó harcot folytat.

A napirend hatodik pontját:

Munkástörvények

Mirescu (Bukarest) ismerteti. Rávilágít a regáti fejletlen munkásbiztosító intézmény működésére, mely intézmény távolról sem áll hivatásának a magaslatán. A munkásság pénzét a kormány és a kapitalisták kezelik és a befizetett sok milliók ellenében a gyógykezelésre szoruló munkások a leggyatrább orvosi kezelésben, a leggyöngébb anyagi segélyben részesülnek.

A szociálpolitikai törvények szélesebb körű kiterjesztése helyett a kormány siet a kapitalistákat megvédeni az „iparpártolás” törvényének a megalkotásával és ezzel megteremtette az országban a „parazita” ipart. A munkásszervezőkéről szóló törvény kétségtelen haladást jelent a mi közállapotainkban, de ezt a törvényt a kapitalisták nem respektálják.

A munkáltatók szövetsége a legmesszebbmenően küzd a munkásság szociálpolitikai jogai

ellen. A kapitalisták a kormánytól a 8 órai munkaidőről szóló törvény felfüggesztését kérték.

A jogiszemélyiségről szóló törvény megbénítja a szakszervezetek működését. Évek mulnak el, míg egy szakszervezet elnyeri a jogiszemélyiséget.

Mirescu szaktárs a következő határozati javaslatot terjeszti elő, melyet a kongresszus tetszésnyilvánítás közepette fogadott el:

Határozati javaslat

1929 szeptember 15—16—17-én, Bukarestben tartott Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások kongresszusa, miután a munkás törvényhozást bő részletességgel tárgyalta, a kormánytól a következőket követeli:

1. A munkásjellel bíró összes törvények egyesítése és helyettesítése egy olyan törvénykezéssel, amely a nemzetközi egyezmények szellemében legyen megalkotva.

2. A munkás szakszervezeteket kivonni a jogi személyiségről szóló törvény hatásköréből.

3. A sztrájk törvény 16. §-ának megszüntetése, amely megakadályozza a normális fejlődést a munka és tőke viszonylatában.

4. A sztrájk- és szakszervezeti törvények felülvizsgálása és módosítása olyan értelemben, hogy ezek ténylegesen biztosítsák a munkásnak a szakszervezeti egyesülést és a munkásság életnívójának megjavítása érdekében folytatandó tevékenységet.

5. A munkás- és tisztviselői kamarák létesítése, a jelenlegi törvény megváltoztatásával.

6. A szakbíráskodás törvény útján való életbe léptetését, ezáltal az ipari törvényszékek az egyenlőség alapján intézzék a felek között felmerülő konfliktusokat és vége legyen vetve a jelenlegi anarchisztikus állapotoknak, amidőn minden a munkáltatók tetszésére van bízva.

7. A munkás üzemi tanácsok törvényes elismerése.

8. Az új munkamódszerek bevezetését követeli a kongresszus a kormánytól és a minimális munkabér törvényhozás útján való megállapítását.

9. Az állami munkanélküli segély bevezetését.

10. A munkástörvények tökéletesítését és kiegészítését a nyugati munkástörvényhozás alapján.

Következik a napirend 8-ik pontja, az indítványok feletti határozat:

A resicai csoport indítványát, mely szerint a negyedik befizetési osztály létesítését határozza el, a kongresszus elutasítja, tekintettel, hogy ennek felállítására jelenleg nem időszerű.

A kolozsvári csoport javaslatai:

1. A csoportnak a temetkezési alapra vonatkozó indítványa fölött a kongresszus napirendre tért, tekintettel, hogy erre vonatkozó határozatot a kongresszus már elfogadott.

2. A csoport 2-ik pontjában foglalt javaslatot, mely szerint a betegsegély ugyanolyan összegre legyen emelve, mint a munkanélküli segély, a közgyűlés elvetette.

A csoport sztrájksegélyre vonatkozó javaslata felett a kongresszus napirendre tér, tekintettel, hogy a sztrájksegélyre vonatkozólag a kongresszus már határozott.

3. A párttagságra vonatkozó javaslatát a küldött közgyűlés nem tárgyalja, tekintettel, hogy erre nem illetékes, hanem felhívja a csoport figyelmét, hogy eme javaslatát terjessze a szociáldemokrata párt kongresszusa elé, mint illetékes fórumhoz.

4. A csoport azon javaslatát, hogy olyan városban, ahol vasmunkáscsoport van, vasmunkások nem lehetnek idegen szakmai szövetségnek tagjai, a kongresszus a következő módosítással fogadja el: „A küldöttközgyűlés kimondja, hogy más szövetségek-ből átlépő tagok az átlépés napjától számítva, csak egy év múlva nyernek igényjogosultságot szövetségünkben, ezért ajánlatos, hogy a jövőben olyan városban és helységben, ahol vasmunkáscsoport van, a vasmunkások a saját szakmai szövetségüknek legyenek tagjai. Ezen határozat 1930 január 1-én lép életbe, hogy így alkalmuk legyen más szövetségnél levő tagoknak szövetségünkbe átlépni, mely esetben igényjogosultságuk az átlépés napjától számítódik.”

Az aradi csoport indítványa felett, hogy a különböző csoportoknál bevezetett helyi alapok központosítottassanak, a kongresszus napirendre tér, tekintettel, hogy a beteg- és temetkezési segélyezések központosításáról már van határozat, a nyugdíjalap bevezetése pedig ezidő szerint lehetetlen.

A lupényi csoport nyugdíjalap bevezetésére vonatkozó indítványát a kongresszus szintén elutasítja, hivatkozással az aradi csoport erre vonatkozó indítványánál kifejtett indokra.

A csernovici csoport javaslatát, hogy a munkanélküli segély, valamint a csoportnak járó 20 százalékos felemeltessek, a kongresszus a szövetség anyagi helyzetére való tekintettel elutasítja.

A központi vezetőség javaslata, hogy 1930 január 1-től minden egyes helyi csoport, ha külön helyi járulékelmelést akar bevezetni, erre a szövetség beleegyezését, illetve véleményezését köteles előzetesen kikérni — a kongresszus egyhangulag elfogadja.

Bruder szaktárs kellozámu aláírással ellátott javaslatot terjeszt be, melyszerint a kongresszus tiltakozzon a lupényi eseményekkel kapcsolatosan, ártatlan vasmunkások letartóztatása ellen és azok kiszabadítása érdekében tegyen lépése-

ket. Bartalis szaktárs felvilágosítással szolgál, melyszerint a letartóztatottak érdekében a központi vezetőség az Országos Szaktanácsccsal egyetemben már megtette a kellő lépéseket és azok kiszabításáról és kellő jogvédelméről a jövőben szintén gondoskodni fognak. A közgyűlés a kérdést az új központi vezetőség elé utalja.

A napirendi pontok letárgyalása után a tanácskozások végét értek, miután Metz szaktárs (Németország) az összes külföldi küldöttszaktársak nevében bucsút vesz a kongresszustól. Megelégedéssel tapasztaltuk — mondja — hogy a romániai vasmunkásszövetség küldöttközgyűlésének tanácskozásai olyan mederben folytak és olyan határozatokat hoztak, amelyek biztosítékot nyújtanak egy erőteljes és az osztályharc szempontjából megfelelő szövetség kifejlődésére.

Amint látjuk, Románia gazdasági kifejlődése nagy lehetőségek előtt áll, épen ezért a munkásság is résen kell legyen, hogy az öt megillető gazdasági életlehetőségeket biztosítani is tudja a maga részére. Ezt pedig csak a gazdasági és politikai munkásszervezetek kiépítésével lehet elérni. A jelenlevő külföldi testvérszövetségek szolidaritásáról és támogatásáról biztosítja a kongresszust.

Bernau Péter elnök: Háromnapos tanácskozásaink végére értünk. Mielőtt azonban a közgyűlést bezárnám, mindenekelőtt őszinte és meleg köszönetet mondok közgyűlésünk nevében külföldi vendégeinknek, amiért látogatásukkal megismerítették s azon figyelmességükért és érdeklődésükért, amellyel szövetségük velünk szemben viseltetnek. Ezen jóindulatukat kérjük a jövőre is, a magunk részéről azon leszünk, hogy ezt a nemzetközi proletáriátus felszabadítása érdekében folytatandó munkálkodásunkkal mindenkor kiérdemeljük. Vigyék testvéri üdvözlötünket országuk szervezett vas- és fémmunkásainak.

Köszönetet mondok a kongresszus tagjainak a három napon át tanúsított türelmükért, öntudatos magaviseletükért. A küldöttszaktársak az egyes napirendi pontok tárgyalásánál tanujelét adták a lelkiismeretes érdeklődésnek és hozzáértésnek. Arra kérem a szaktársakat, amint méltóknak bizonyultak e kongresszuson szervezeteik képviselőit, hogy ha innen eltávoznak, pillanatig se szűnjenek meg harcolni és küzdeni a közös ügyeinkért s ha így lesz, akkor erős a meggyőződés, hogy a kongresszus folyamata alatt elhangzott kívánságok és határozatok valóra fognak válni. Azt kívánom, hogy úgy legyen — szövetségünk V. küldöttközgyűlését bezárom.

A brassói Schiel-gyárban dolgozó munkásság sztrájkja teljes sikerrel fejeződött be

Szaklapunk múlt havi számából ismeretes az a harc, melyet a „Schiel“-gépgyárban dolgozó munkásság megindítani volt kénytelen a törvényben biztosított fizetés szabadságok elismeréséért. A munkásság fizetés szabadságát a munkaszerződés törvénye biztosítja, amelyet a kapitalisták a saját akaratukból nem ismernek el.

Érdekes jellemvonása az országban uralkodó rendszernek az a körülmény, hogy a munkásság az alkotmányos parlament által hozott törvények betartásáért kénytelen harcba szállani. Ennek a rendszernek különben Romániában sok évtizedes múltja van s mit sem változott a „demokratikus“ rezsim alatt.

A Schiel-gyári munkásság augusztus 19-én kimondta a sztrájkot, miután a gyár igazgató-sága még arra sem érdemesítette a bizalmiférfi testületet, hogy velük ebben az ügyben leüljön tárgyalni.

400 munkás tette le a szerszámot, napszamos és szakmunkás egyaránt és három napos sztrájk után az igazgatóság kénytelen volt elismerni a munkásság fizetés szabadságát, melynek az azonnali folyósítását a munka felvétele alkalmával megkezdte és kötelezte magát arra, hogy ez év december 31-ig minden igényjogosult munkás a fizetés szabadságát megkapja.

Ennek a harcnak egyetlen testvérarólója akadt Erhardt Henrich kovács, szervezetlen kuli személyében, akit a mesteri állásra való aspirációk annyira elvakítottak, hogy inkább a saját osztályához tartozó munkástársait támadta hátba. Ugy a Schiel-gyári munkásság, mint a romániai szervezett munkások tarisák jól emlékeztetünkben ezt a káros férget, aki a munkástársadalom részéről el van temetve.

A Schiel-gyári munkások helyzetére, munkafeltételeire még visszatérünk. Még sok elvégezni való maradt hátra, de e munka sikeres elvégzésének legfőbb előfeltétele az erőteljes szervezkedés és ha ez megtörténik, úgy a Schiel-gyári munkásság jobb jövőjének semmi sem állhat az útjában.

A nemzeti-parasztpárti kormány iparelles politikája

A nemzeti parasztpárti kormány iparelles állásfoglalása nem volt egy ábránd azoknak a szemében, akik e pártnak a programját és törekvését ismerték.

Mindnyájan azt reméltük, hogy az „élősi“ ipar ellen (ahogyan a nemzeti-parasztpártiak szokták elnevezni) mihamarabb megtörténik az állami beavatkozás. Vártuk ezt, mert mi is kíváncsiak voltunk meglátni azt az „élősi“ ipart, mellyel szemben a nemzeti-parasztpárt sajtóorgánumai nap-nap után foglalnak állást, amit az ország szerencsétlenségének tekintenek.

Ma, a nemzeti-parasztpárt közel egyévi uralma után, kezdjük megérteni, hogy a valóságban itt nincs egyébről szó, mint e párt vezetőinek a demagógiájáról. A valóságban a nemzeti-parasztpárti kormány egy általános üldözésnek vetette alá az ország iparát azon célból, hogy kényszerítse részvények átadására a nemzeti-parasztpárti tagjainak a javára, éppen úgy, ahogy annak idején a liberálisok csinálták. A módszerek kevés kivétellel ugyanazok: A liberálisok, akik az ország pénzügyi és gazdasági hatalmát bírták, ők is ezután szorongatták az ipart.

A nemzeti-parasztpárt, mint fiatal párt, melynek mélyebb gazdaság gyökere az országban nincsen, politikai hatalmát használja fel és a külföldi ipar konkurenciáját támogatja az ország belföldi ipara ellen.

Hogy ebben a ténykedésükben ne legyenek teleplezve, Madgearu ur szabálya mögé rejtőznek:

Az ipart a mezőgazdasági szükségletek keretében kell szorítani, mert Románia agrárállam és nem bír el egy természetellenesen fejlődött ipart, egy olyan ipart, amely „élősdív“ vált.

Mennyire jezsuita ez az állítás, megállapítható abból, ha kimutatjuk, hogy az ország ipari termelése évi 28—30 milliárd, míg a mezőgazdasági termelés alig rug fel 24—25 milliárdra. Teljesen helytelen az az állítás, mintha Románia elsősorban mezőgazdasági jelleggel bírna, mint amilyen a régi Románia volt.

A csatolt területeken ma egy erős, kifejlett iparunk van, míg a regátban az ipar szintén erősen fellendült a háború után, sőt mondhatjuk, hogy a regáti iparban dolgozó munkások száma felülmúlja az erdélyi és bánátban dolgozó ipari munkások számát.

Hogy milyen helytelen eszközöket használ a nemzeti-parasztpárt a belföldi ipar ellen, kiténik az alábbi tényekből:

Az állam a közelmúltban 100 mozdonyt kölcsönözött Németországból a mezőgazdasági termékek szállítására. A „kölcsönzés“ jelszava alatt rejtőzött az igazi szándék, mert a valóságban megkezdődtek a tárgyalások az irányban, hogy ezen mozdonyokat megvásárolják, olyan időben, amikor az ország vasipara naponként százával és ezrével dobja ki munkásait az utcára a munkanélküliség bizonytalanságába.

Hasonlóképpen a magyar állammal is egyezményt kötöttek vagonok kikölcsönzésére, míg tizezerszámra kijavítatlanul torlódnak fel a vagonok a holtvágányokon, melyeket nem javítanak meg, ellenben a vagongyáraink állandóan csökkentik a személyzetet vagy legrosszabb esetben becsuknak.

Nemrég döntött a kormány egymilliárd lej értékű mezőgazdasági gépek behozatalára. Răducanu munkaügyi miniszter pedig jelenleg egyengeti az utat a berlini gyáriparosokkal újabb egyezmények létrehozatalára, azzal a céllal, hogy a belföldi iparon és így természetesen a munkásságon mért ütések megduplázózzanak.

És amíg ezen iparelles politikának következtében a munkásság az éhség örvényébe, a munkanélküliségbe van taszítva, a kormány az állami munkanélküliség vezetője helyett készíti elő ezek részére a marhaszállító vagonokat és egy darab fekete cipóval, egy vasuti jeggyel Franciaország felé és onnan a francia kolóniákba irányítja őket.

Ime, hogyan értelmezi a „demokrácia“ kormánya az ipar problémájának a megoldását.

Tovább kell éhezzenek az állami bányák robotosai

Tessék csak visszaemlékezni. Lupény után kezdett felágaskodni a miniszter urak lelkiismerete. És nagy buzgalommal járták a nagyobb ipari központokat, hogy a munkásság helyzetét tanulmányozzák. Sőt még beismerést is tettek, hogy a munkásság valóban nyomorog és azon lesznek, hogy helyzetén javítsanak.

Ezek a beismerések és ígérek azzal a reménnyel kecsegtették a munkásságot, hogy azt némi aprópénzre fogja fölváltani a miniszteri lelkiismeret. És az első ilyen alkalom adottságánál a legnagyobb kétségbeeséssé változott a munkásság reménye. Az állami bányák és vasüzemekben dolgozó munkások kollektív szerződésének lejártával az új szerződés megkötésére irányuló tárgyalások indultak meg szept. 25-én a kolozsvári munkaügyi felügyelőség előtt. Az érdekelt 14 állami üzem 3500 munkása megbízásából 30 munkásdelegátus jelent meg Gherman és Muntean szövetségi titkárok vezetése mellett, míg az ipartügyi miniszterium, mint munkáltató megbízásából Gherman Teodor vezérigazgató és az üzemek igazgatói jelentek meg.

A munkások 50 százalékos béremelést követeltek. Ismeretes ugyanis, hogy a romániai munkásság kizsákmányoltjai közül is az állami bányamunkások a legkizsákmányoltabbak, amit a következő adatok is biznyítanak: Egy munkás 217 órai munkaidő mellett 1430 lejt keresett, egy másik 172 órai munkaidő alatt 1376 lejt, egy harmadik 216 óra alatt 1420 lejt és így tovább. A napszamosok helyzete még rosszabb. Egy napszamos 100 munkaóra mellett (vagyis félhónapra) 498 lejt keresett. A munkások havi keresete 900—2600 lej között váltakozik, vagyis 6—8—10 lejes órabér mellett tengődnek.

A tárgyalások során, melyen a munkásság amszterdami irányzata volt képviselve és a sárga szervezet-töredékek egy képviselője is, a munkásság 50—60 százalékos fizetésemelést követelt, amit — tekintetbe véve a silány béreket — ha teljes egészében is megadtak volna, akkor sem cselekedtek volna jótéteményt, még csak kötelességüket sem teljesítették volna a munkássággal szemben.

Ezzel szemben az történt, hogy a miniszterium képviselője a legszemérmelenebbül kijelentette, hogy a bányamunkások keresete jobb, mint bármely vállalaté és elérte a békebeli kereseti nivót. Éppen ezért — jelentette ki — fizetésemelést nem adhat az állam, mert az üzemek deficittel dolgoznak és az állam is súlyos helyzetben van. A legbotrányosabb kijelentése volt az, mikor azt mondotta, hogy a fizetett szabadság és egyéb jogokat a törvény csupán az egyéni szerződések alapján biztosítja, de nem a kollektív szerződés alapján. Ugy tátszik, hogy a miniszterium is már az Ugir rendelkezéseinek veti magát alá, amely ugyanakkor ezen a címen szereti elkoboztatni a munkásság jogait. A miniszteri kiküldött még az eddig élvezett természetbeni kedvezményektől is meg akarta fosztani a munkásságot azon a címen, hogy e kedvezményeket az állam inkább pénzben váltja meg, hogy ne legyenek beszerzési gondjai.

Ezzel az állásponttal szemben a munkásság képviselői erősen kitartottak álláspontjuk mellett és tételről-tételre cáfolták meg a miniszteri kiküldött és az igazgatók érveléseit. Am hiábavaló volt minden. A megbízott kijelentette, hogy a munkásság legyen türelemmel, míg az ország helyzete megváltozik és akkor majd a munkások sorsa is meg fog változni.

A tárgyalások nem vezettek eredményre és a konfliktus végső fokon a döntőbíró elé kerül, vagyis a semmitűszék elé, ahol a döntőbírói tisztségre a munkásság Gherman és Muntean elvtársakat delegálta.

Meg kell említenünk, hogy addig, amíg az állami vállalatok a munkásság bőrénél lenyuzásával akarnak takarékoskodni, ahol lehetne és kellene, ott nem takarékoskodnak. Így például telerakják az üzemeket főhivatalnokokkal. Ma-holnap több lesz a 20.000—30.000 lej fizetést élvező fő- és aligazgató és egyéb rangu felügyelő, mint a tényleg produkáló munkásság. Nem csoda tehát, ha a bányüzemek deficittel dolgoznak.

A munkásság miniszteri ígérekkel nem tudja jól laktatni gyermekeit, de abból az éhbérből sem, amit munkásfizetésnek neveznek

Romániában. Ha ezt nem látják be az illetékesek, úgy a munkásságnak kell belátnia, hogy az ígéretekben nem bizhat, hanem csupán a szervezet erejében.

A munkaszerződésről szóló törvény

67. cikk. A bérek nem végrehajthatók, csak egy tizedrészüik erejéig.

A bérek nem végrehajthatók valamely, szeszes italok beszerzéséből származó követelés miatt.

68. cikk. Semmiféle kompenzációnak nem lehet helye a tartozott bér vagy jövedelemrész és munkaadó valamely követelése között.

Pénzbeli előlegeknél a kompenzációnak nem lehet helye csak legfeljebb egy tizedrész erejéig, kivéve a folyó munkálatokra adott előlegeket, amelyek egészben visszatartathatók.

Kivételnek a munkaeszközök, vagy a munkához szükséges nyersanyagok szállításából származó likvid és esedékes követelések, amelyek minden egyes fizetés egyötöd arányában kompenzálhatók.

69. cikk. A bérből óvadék vagy biztosíték címén való visszatartások nem haladhatják meg az egyes fizetések egytizedét a felek megállapodásában meghatározott összeg fedezéséig.

A visszatartott összegek leteendő a munkaadó felelősségére az illető munkaügyi kamara kerületében levő valamely állami takarékpénztárnál.

70. cikk. A bármely címen eszközölt összes visszatartások (levonások) összesége nem szállíthatja le a bért egyharmadon alól minden egyes fizetésnél.

A levonások és visszatartások kiváltságosak és megelőznek minden más még kiváltságos (előnyös) követeléseket is, az állami, megyei és községi adók kivételével.

71. cikk. Az alkalmazott, akár napi, havi vagy évi béres, akár munka vagy darabszám szerint díjazott, követelése a munkaadó ellen a bér nem fizetése és a jövedelem részesedés miatt teljességében kiváltságosnak (előnyösnek) biztosítatik általános kiváltsággal, bármely bejegyzett követelést megelőző rangsorral.

72. cikk. Az alkalmazottnak még első rangsorban való kiváltságjoga van azon tárgy felett, amelybe munkáját fektette, ezen munkának megfelelő bére erejéig.

73. cikk. A bér vagy a jövedelemrész nem fizetése miatti keresetei a nagykorú és a bérüket személyesen felvenni jogosult kiskorú alkalmazottnak 3 év alatt évülnek el a fizetés idejétől.

Ugyanezen elévülés alkalmazandó a munkaadó keresetére az alkalmazottak tartozásaiért.

A törvényes képviselőt alatti maradt kiskorúknál ez elévülési idő a 18. életév betöltésétől folyik.

Az alkalmazottak örökeseire nézve az elévülési határidő az örökség megnyitásától folyik.

III. FEJEZET

Az egyéni munkaszerződés felbontása

74. cikk. Az egyéni munkaszerződés felbomlik a következő okok egyike folytán:

a) A megállapított idő lejárt vagy a munka befejezése;

b) Mindkét vagy egyik fél akarata, utóbbi esetben az alábbi 78. cikkben meghatározottak figyelembevételével;

c) A felek egyikének hibája a törvényes vagy szerződéses kötelezettségek teljesítésében;

d) Súlyos szidalmazások, erkölcsstelen tények, rágalmozások, erőszakoskodások, bántalmazások a szerződő felek egyike vagy az általuk a vállalat általános vezetésével megbízottak részéről elkövetve;

e) Erőhatalom;

f) Az alkalmazott halála.

Az alkalmazottnak azon választási napokon való távolmaradása, amelyeknél a nem szavazásnak törvényes jogkövetkezménye van, nem képez indokot a munkaszerződés felbontására.

75. cikk. A munkaadó halála nem képez okot az egyéni munkaszerződés felbontására, csak ha annak következménye az üzem megszűnése.

ÉRTESÍTÉS! A nagy munkanélküliségre való tekintettel vasmunkások, de különösen az öntőmunkások Brassót kerüljék.

Pályázat

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének kolozsvári csoportja pályázatot hirdet a megüresedett titkári állásra.

Pályázati feltételek: Pályázhat minden vasmunkás, aki a szövetségnek legalább három éve tagja, adminisztrációban, agitációban kellő jártassággal bír, román állampolgár. A román, esetleg a német nyelvet is bírók előnyben részesülnek.

Javadalmazás havi 7500 lei, három havi próbaidő után véglegesítés, mely esetben a fizetés közös megállapodás alapján újabb megállapítást nyer.

Sajtóközleg irt pályázatok legkésőbb október hó 16-ig dupla borítékban „Pályázat” felirattal a következő címre küldendők: Vasmunkások Helyicsoport Vezetőségének Cluj, Str. Văii No. 7. Munkásotthon.

Külföldi

vasmunkás kongresszusok

Svédország. A svéd testvérszövetség Stockholmban tartotta XVI-ik közgyűlését augusztus második felében. A szövetség örvendetes fejlődését bizonyítja, hogy a legutóbbi — két év előtti — közgyűlés óta a tagok száma 18.000-rel emelkedett és most 94.000 a tagok száma. Ezenkívül a mintázóknak külön szövetsége van 6000 taggal, úgy, hogy Svédországban a vas- és fémiparban dolgozó összmunkások 87 százaléka van megszervezve. A munkabérek a két év alatt 25,8 százalékkal emelkedtek a szakmunkások és 40,3 százalékkal a segédmunkások részére. A közgyűlésen résztvett 200 delegátus. A külföldről 12 országos szövetség 21 delegátusa jelent meg. A közgyűlés terjedelmes napirenddel rendelkezett, melyek között öt a szövetség gazdaság-taktikai kérdésére, öt pedig a bér-szerződések ügyére vonatkozott. A közgyűlés tárgyalta az ugynevezett svéd „Egységbizottság” ama beadványát is, hogy a munkásmozgalom egységesítése érdekében folytassanak tanácskozásokat. Svédországban is a bolsvisták „Egységbizottsága” működik azzal a céllal, hogy az egységesítés jelszava alatt bomlaszta szét az amszterdami irányzatot, ami azonban meddő kísérlet Svédországban. A közgyűlés megállapítván, hogy ez a bizottság a szövetség megbomlasztására többféle kísérletet tett, 192 szavazattal elutasította a beadvány fölötti tanácskozást. A gazdasági taktika során a közgyűlés a nyolcórás munkaidő csökkentését követelte napi 7 órára és a békéltető hivatalok reformálását. Megemlítésre érdemes határozata a közgyűlésnek az, mely kimondotta, hogy azok a tagok, akik 50 heti járulékot befizettek, — munkanélküliség esetén egy évben összesen 70 napig munkanélküli segélyre tarthatnak igényt és segélyben azok is részesülnek, akik munkahiány miatt félnapokat dolgoznak. Utóbbiak fél munkanélküli segélyben részesülnek. A közgyűlésen kifejezésre jutott a szövetség iránti erős szolidaritás és a közgyűlés mindvégig a legteljesebb egyöntetűséget juttatta kifejezésre.

Svájc. Szaktársaink szeptember 12—14-ig tartották szövetségi közgyűlésüket Bernben. Ezen résztvett a vasas Internacionálé képviselőiben Ilg Konrád titkár szaktárs is. A szövetség taglétszáma az utóbbi két évben 15.000-rel szaporodott és most a szövetség taglétszáma 52.000. Anyagilag is rendkívül megerősödött a szövetség. Az utóbbi két év alatt a szövetség vagyona másfélmillió frankkal emelkedett. A szövetség ez idő alatt 148 bérkonfliktust eredményesen fejezett be. A szövetség vagyoni helyzete lehetővé tette a sztrájksegély tetemes felemelését. Részletes vitára adott alkalmat a munkásság közreműködése az üzemek vezetésében. Ilg szaktárs nagy beszédben ismertette a vasmunkásság nemzetközi helyzetét.

Franciaország. Szeptember 14. és 15-én tartotta francia testvérszövetségünk közgyűlését, melyen 100 csoport megbízásából 84 delegátus jelent meg, amellel több külföldi testvérszövetség képviselője. Jouhaux, a francia szaktanács elnöke hatalmas beszédben vázolta az ország gazdasági helyzetét, mely szerint Franciaországban az ipari munkások száma hét és félmillió, ebből két és félmillió külföldi. A szövetséghez 40.000 szaktárs tartozik. A közgyűlés több határozatot fogadott el, így állást foglalt az ellen, hogy a racionalizálást a munkásság

leépítésére és gazdasági helyzetének rosszabbítására használják fel a kapitalisták, másik javaslatában hathatósabb munkásvédelmet követelt, egy másik határozatban a nyolcórás munkaidő hathatósabb védelmét.

A prahovavölgyi petroleumtelepeken dolgozó munkásság harc előtt áll

A prahovavölgyi munkásság soraiban megindult a szervezkedési folyamat. Ezzel a szervezkedéssel, amit az egész vonalon indítottak meg, emberibb munkafeltételeket és a mai viszonyoknak megfelelő munkadíjazást akarnak a petroleumkirályok által kiszípolozott munkástársaink.

A természeti kincsekben gazdag völgyben a munkástársaink helyzete nyomoruságos és siralmas. Siralmas, mert a törvényben biztosított szervezkedési jogot egy évtizeden keresztül akadályozták meg és tették lehetetlenné a gazdag petroleumkirályok, hogy ezzel a ténykedésükkel elvágják az utat egy boldogabb jövő felé törekvő munkásságnak. Az idők és a politikai viszonyok megváltozásával az eddig bilincsekben tartott proletáriátus lázasan készülődik és bizakodással, reménnyel néz a jövő elé.

A szövetségünkbe tömörült prahovavölgyi munkásság egyöntetű memorandumot nyújtott át az üzemek igazgatóságainak, amely követeléseiket tartalmazza. Az elvakult petroleumtársaságok nyomban levonják a következtetéseket és a munkásság követeléseinek a teljesítése helyett sietnek a közvéleményt tévesen informálni, mintha ezek a felállított követelések nem a munkásságtól, hanem egy központ által irányított szervezettől erednének, amely egy újabb Lupényt akar előkészíteni. Nem szígyenlik ezek a társaságok azt hangoztatni a közvélemény előtt, hogy a munkásság meg van elégedve a sorsával? A munkabérek kielégítők? Minden rendben van? Hát persze! „Amikor a munkás kenyert kér, mindig találunk a mi kapitalistáink jelzőket, melyekkel a kérdést más mederbe igyeksenek eltéríteni és a közvéleményt a maguk javára megdolgozni. Azt helyesen jegyezték meg a dúsgazdag társaságok, hogy a munkásság irányítását központi szövetségünk végzi. A továbbiakban pedig tudják meg, hogy a beállított munkafeltételek és munkabérvetelések a prahovavölgyi munkásság akarását domborítja ki és ezekért a dolgozó munkásság sikra száll. Szolidaritásuk és szerveztségük erejével mindjobban gyöngítik azt a láncot, amellyel olyan régi idő óta primitív rabszolgasorsban tartják a liberális társaságok a petroleumtelepek munkásainak tizezeit. A Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének kongresszusán megjelent külföldi vendégek 24 órán keresztül tanulmányozták a prahovavölgyi munkásság életfeltételeit és ellentétben az igazgatóság megállapításaival, olyan primitív életmódot, olyan nyomoruságot észleltek, amit összehasonlítva a német munkásság életszínvonalával, százesztendő a visszamaradás. Mértőföldes lépések volnának szükségesek a fejlődés terén, ha azt akarnánk, hogy a nyugati munkásság és a prahovavölgyi telepeken dolgozó munkásság százéves különbszeit közelebb hozzuk egymáshoz. És ime, amikor az éhségtől agyonsanyargott munkástestvéreink csak egy rövid lépést tesznek előre, a petroleumkirályok reszketnek és félnek, féltik az uralmukat.

Nyugtázás. A lónyai csoport által, Kreutzer Gyula szaktárs részére rendezett gyűléshez utólag még hozzájárult: Szabó Sándor 60 és Csabri Odön 40 lejell.

Kizárás. A szatmári csoport vezetősége f. év augusztus hó 16-án tartott ülésén a tagok sorából kizárta: Szabó István, Bakk Gedeon és Schlézinger Pál lakatosokat, amiért a szatmári Unió-vagongyár munkásainak bérmozgalma alkalmával a sztrájk törés bescelen szerepére vállalkoztak s ezzel árulóivá váltak önmaguknak és munkástársaiknak. Ugy szintén kizárta a tagok sorából Viski Mihályt denunciacióért.

Szorkesztől üzenetek

Kocsis szaktárs, Vulkán. Szaklap részére küldött tudósítását megkaptuk, de helyszűke miatt nem közölhetjük. A jövőben helyet biztosítunk beküldött közleményeinek és köszönettel fogadjuk fáradozásait.

V—1, Szatmár. Beküldött cikkét helyszűke miatt csak a jövő számban közölhetjük.

Felolós szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége

Gutenberg-könyvnyomda Cluj